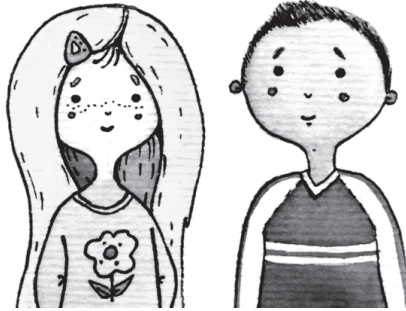

- Чи замислювалися ви над тим, хто ми є?
- Які ми?
- Що ми знаємо про себе?

Ці запитання, на перший погляд, можуть виявитися й не такими складними.

Ми знаємо, що кожен із нас має ім'я та прізвище, сім'ю, родичів, близьких людей. Можемо додати також, що хтось із нас навчається або працює, має улюблену справу, захоплення, товаришує з іншими, подорожує тощо. Цей перелік можна було б продовжити і доповнити всім тим, що ми називаємо життям.

Працюємо індивідуально

Завдання Спробуйте розповісти про себе за допомогою цього сонечка.

Наклейте в центрі своє фото. Промені сонця — це те, ким ви є для оточуючих, з ким ви живете, спілкуєтеся, навчаєтеся, працюєте, відпочиваєте тощо.

Виконати це завдання вам допоможе наша підказка.

Мене звати _____ .

Для моїх батьків я _____ .

Для бабусі та дідуся я _____ .

Для вчителів я _____ .

Для учнів мого класу я _____ .

Як мешканець свого населеного пункту я _____ .

В моїй державі я _____ .

Оскільки Україна знаходиться в Європі, то я _____ .

Допишіть на вільних промінчиках те, що ви ще хочете розповісти про себе.

Розкажіть своєму сусіду про себе за допомогою сонечка. Вислухайте його розповідь.

- Запитання**
1. Чи схожі ваші сонечка?
 2. Чим вони відрізняються?
 3. Що об'єднує усіх нас?

Час від часу в газетних, радіо- та телевізійних повідомленнях ми зустрічаємо інформацію про те, як люди потрапляють у незвичайні ситуації. Пригадуємо такий випадок. Якось мисливці в лісовій гущавині, у вовчому лігві, знайшли двох дівчаток. До вовчої зграї вони потрапили ще немовлятами. Як стало відомо, випадок зникнення новонародженої двійні був у сусідньому селі більше 7 років тому.

Упродовж цього часу дівчатка жили у вовчій зграї. Те, що вони залишилися живими, дозволяє нам стверджувати, що вовча зграя прийняла їх і опікувалася ними. Вовчиця вигодувала немовлят своїм молоком, охороняла їх, турбувалася про них, як про своїх вовчят. За цей час дівчатка перейняли вовчі звички: вони пересувалися на чотирьох кінцівках, гарчали, вживали сире м'ясо, мали добре розвинений нюх тощо. Втративши людське середовище, вони втратили людське життя.

Дівчаток згодом знайшли і забрали люди. Вони намагалися повернути їх до свого життя: вчили заново ходити, говорити, читати, носити одяг і багато чого іншого з того, що ми робимо щоденно.

- Запитання**
1. Які почуття викликала у вас ця історія?
 2. Чого не вистачало дівчаткам із самого початку, коли вони опинилися у товаристві вовків?
 3. Історія не має кінця. Запропонуйте власне закінчення оповідання.

Дійсно, кожен з нас може сказати про себе: «Я — людина!» Ми живемо в суспільстві і залежимо від нього. Проте не завжди і не в усіх суспільствах людина почувала себе особистістю. Історія людства нараховує десятки тисяч років. Однак не завжди кожен цінувався як людина, особистість.

Обговорюємо

Грецький філософ Аристотель про рабство.

«... З інструментів одні є неживими, інші — живими..., а раб є, певною мірою, живою частиною власності... Природа влаштувала так, що фізична організація вільних людей відмінна від фізичної організації рабів: в останніх тіло міцне, придатне до виконання необхідної фізичної роботи, а вільні люди тримаються прямо і не здатні до виконання подібного роду роботи... Одні люди за своєю природою вільні, інші — раби, і цим, останнім, бути рабами і корисно, і справедливо...»

(Хрестоматія з історії стародавнього світу. — К., 1974. — с. 73)

Із лицарської пісні XII ст.

*Мов свиня, мужик нидіє,
Жить пристойно не уміє,
А коли розбагатіє,
Він втрачає глузд навек.
Щоб селяни не жиріли,
Щоб нужду і гніт терпіли, —
Треба нам із року в рік
Їх тримати в чорнім тілі.*

*(Книга для читання з історії середніх віків.
Ч. 1. — К., — 1952. — с. 170)*

Із листа 15-річної дівчинки К.Сусаніної до батька в роки Другої світової війни (березень, 12, 1943 рік)

Дорогий, добрий тату!

Пишу я тобі лист із німецької неволі... Мені 15 років, і якби ти мене зустрів зараз, ти не впізнав би свою доньку... Так, тату, я рабиня німецького барона, працюю у німця Щарлена, перу білизну, мию підлогу. Працюю багато, а їм всього два рази на день з корита з Розою і Кларою — так звать господарських свиней. Так наказав барон. «Русс була і буде свинею», — сказав він...

Живу я в хліві, де зберігаються дрова: в кімнату мені заходити не можна...

(Говорят погибшие герои. М., 1979, — с. 159–160.)

- Запитання**
- 1. Пригадайте, яким було ставлення до рабів у країнах Стародавнього Сходу, Греції та Риму? Чим це можна пояснити?**
 - 2. Як ви вважаєте, чому рабів позбавляли імен?**
 - 3. Чому зневага до людини існувала в XII і XX століттях? Що могло бути причиною такої зневаги?**

Що каже право

Із «Конвенції про права дитини»

Стаття 7.1. Дитину слід зареєструвати одразу ж після народження, і з моменту народження вона має право на ім'я.

Стаття 8.1. Держави зобов'язуються поважати право дитини на збереження індивідуальності, включаючи громадянство, ім'я та сімейні зв'язки.

Із Закону України «Про охорону дитинства»

Стаття 7. Право на ім'я та громадянство

Кожна дитина з моменту народження має право на ім'я та громадянство

Працюємо в парах

Обговоріть статті і дайте відповіді на запитання:

1. Навіщо людині потрібне власне ім'я?
2. Чому закон закріплює право кожного на власне ім'я?
3. Чим важливе ім'я для вас?
4. Окрім імен, школярі мають звичку звертатися один до одного і за прізвиськами. Чи не є таке звернення приниженням людської гідності? Відповідь прокоментуйте.

Домашнє завдання

Підготуйте невелику розповідь про власне ім'я.

Дізнайтеся про історію власного імені. Що воно означає?

Хто і за яких обставин обрав його для вас?

Чи подобається вам власне ім'я?

Наші враження

Що нового ви дізналися на уроці?

Як ви вважаєте, чому питання, які розглядалися на уроці, є важливими?

Відомий давньогрецький драматург Софокл так писав про людину: «Є багато див на світі, найчудесніше — людина...». Ви погоджуєтеся із цією думкою, чи ні? Прокоментуйте.

■ СЛОВНИК

Конвенція про права дитини — міжнародний правовий документ, прийнятий у 1989 р., який складається із 54 статей, де зазначені основні права дитини. Країни, які погоджуються із цим документом і визнають його, зобов'язані дотримуватися всіх норм стосовно захисту прав дитини.

Друга світова війна — війна, що відбувалася упродовж 1939–1945 років, учасниками якої були 72 держави, воювало майже 110 млн. чоловік, загальні втрати воюючих сторін — 67 млн. чоловік.

Раб — людина, яка повністю залежна від свого господаря. Власник раба може розпоряджатися ним на власний розсуд: продати, обміняти, позбавити життя, відпустити на волю тощо.

Рабство — форма експлуатації, згідно якої рабовласник (власник рабів) живе і збагачується за рахунок праці тих, ким він володіє. Рабовласник володіє не лише рабами, але й їхнім житлом, знаряддями праці, результатами праці тощо. Рабство існувало на ранніх етапах розвитку людської цивілізації. В сьогоденні дні цей термін використовують для того, щоб охарактеризувати певні види залежності між людьми. Наприклад, трудове рабство — людина працює, але результатами її праці користуються інші; сімейне рабство — зневажливе ставлення до окремих членів сім'ї, коли член сім'ї має лише обов'язки і немає прав.

Громадянство — належність особи до держави; постійний правовий зв'язок між особою і державою, який виникає внаслідок того, що держава надає особі певні права та обов'язки, а особа зобов'язана їх дотримуватися і виконувати.